

RØSAMLERNE

Frøliste efterår 2023

INTRODUKTION

Frølisten er vores vigtigste forum for at udbrede de gamle sorter blandt frøsamlere, og dermed sikre både deres bevaring, vores viden om dem og andres kendskab til vor dyrkede biodiversitet.

Frøsamlere fra hele landet har velvilligt stillet sig til rådighed med deres frø og planter.

Vi håber, mange vil få lyst til at erstatte nogle af de indkøbte sorter med gamle, velprøvede sorter fra denne liste, og dermed fortsætte sorterne i avl og brug, så de overlever – ikke kun i genbankernes fryser, men som levende og værdsatte dele af vores liv.

Læs de følgende sider inden du bestiller!

SÅDAN BESTILLER DU FRØ

Det er kun medlemmer af Frøsamlerne, der må bestille og modtage sorter fra listen.

(Hvis du ikke er medlem endnu, kan du melde dig ind på Frøsamlernes hjemmeside.)

- 1 Find det, du ønsker, her i listen.**
(f) eller (v) efter hver sort fortæller, om det er frø eller vegetativt materiale (løg, knolde mm.)
- 2 Numrene efter hver sort er medlemsnumrene** for den/de frøsamler/e, der udbyder sorten. **Notér det medlemsnummer, du finder til sidst ved hver sort.** ”Udbydes af: 3465 (f).”
- 3 Dette link fører til [Medlemmernes frølister](#)** (Du bliver bedt om at logge ind). Du kan senere finde Frølisten via den store grønne knap på hjemmesidens forside og under fanen ”Frø” - men du ser dem kun, hvis du er logget ind.

Åbn listen ”Udbydernes kontaktinformation” og find det medlemsnummer, der står til sidst ved hver sort, for at se udbyderens navn, email og/eller mobilnummer. Denne liste står ikke på den offentlige side med Frølister.
- 4 Mail, send sms eller post dine ønsker til udbyder. Spørg om de har flere frø, om hvordan de ønsker betaling og om særlige postomkostninger** for forsendelser over 100 g. Husk at jo tidligere, du bestiller, des større chance for at udbyderen endnu har frø.

√ Angiv altid omhyggeligt sortsnavn og FS-nummer, så det bliver helt entydigt, hvad du ønsker.

√ Og husk at skrive din postadresse – i første henvendelse – så udbyderne har alle dine kontaktoplysninger samlet, når de er klar til at opfylde dit ønske.
- 5 Når I har aftalt betalingsmetode, send penge.** Mens du venter på frøene: Slå dine sorter op i vores [database](#) – der står yderligere oplysninger om mange af dem.
- 6 Hav tålmodighed** – alle kan være optaget lige nu af at komme tilbage til hverdagen. Spørg igen om et par ugers tid – [kontakt](#) foreningen hvis du er i tvivl.

**HUSK: jo hurtigere bestilling,
jo større sikkerhed for at få dine ønsker opfyldt!**

BETALING FOR FRØSAMLERNES FRØ

De frø, medlemmerne avler og tilbyder hinanden i små mængder, er en service, ikke en forretning. For at understrege dette, kalder vi det helst ikke ”køb” og ”salg”, når vi henvender os til andre medlemmer. Priserne skal dække alle rimelige omkostninger for afsenderen – ud over porto også poser, etiketter, forsvarlig indpakning, ture til postbutik. (Se senere om hvordan man pakker frøene.)

Priserne i 2023 er:

- Frø (f): 22 kr. pr sort
- Vegetative sorter (v): 32 kr. pr sort
- Tunge vegetative sorter eller sorter der ikke tåler lang tids transport: Prisen aftales med udbyderen ved bestilling.
- Betalingen er ikke et ”køb” men dækker udgifterne til forsendelse, pakning, etiketter, kuverter osv.

Betalingsmetoden aftales med udbyderen. Almindeligvis MobilePay eller bankoverførsel.

Frøene sendes almindeligvis som brev. Det betyder, at der går ca. 5 dage fra det sendes til det kommer. Snak evt. med udbyderen om betaling af et quickbrev, hvis frøene skal hurtigere frem. Stiklinger har fx ikke godt af at ligge i 5 dage – derfor vil disse blive sendt som quickbrev.

Forsendelse: Alle frø burde pakkes i poser, der kan **lukkes tæt** – små frø undslipper let fra almindelige kuverter. Og alle frø burde beskyttes med bobleplast el. lign. – det kan være boblekuverter, eller mindre stykker bobleplast, der tapes sammen og lægges i en kuvert.

Så meget får du:

Du får som regel frø nok til, at du kan lave planter nok til at fortsætte sorten – og til at afprøve smagen. Mange, hvis det er fremmedbestøvere, færre hvis det er selvbestøvere. Men mængden vil selvfølgelig også afhænge af, hvor meget frø udbyderen har, og hvor mange bestillinger, de skal fordeles på.

Til Udbydere: Det er bedre at sende tilstrækkeligt med frø, ”først til mølle”, end at dele dine frø op i mange små portioner.

HUSK: at bruge Frøsamlernes accessionsnumre (FS0000) - hver gang en sort udveksles!

HVAD HVIS FRØENE IKKE SPIRER, ELLER PLANTERNE ER FORKERTE I FORHOLD TIL BESKRIVELSEN?

Det sker vi laver fejl. Det gælder alle. Men det er vigtigt, at vi er ærlige om det, og at vi får det at vide, når vi gør det. Ellers kan vi ikke rette fejlene. Så hvis du får noget frø, som ikke er ok, er det vigtigt, at du melder tilbage til den person, du har bestilt hos.

Men inden du gør det, bør du gå ind på Froesamlerne.dk, fanen "Frø", og klikke på siden "Medlemmernes Frøliste". Vi gør opmærksom der på eventuelle fejl i frølisten eller sorterne, og det kan være, at der allerede er postet noget om problemet der.

Hvis du har brug for hjælp, som udbyderen ikke kan yde, [kontakt foreningen](#). Også hvis du har opdaget en fejl i Frølisten.

Husk at tage mobilen med i haven - vi har brug for billeder af vores sorter, både til dokumentation og til vores database og frølister!

HUSK: Jo flere der dyrker en gammel sort, jo mindre er den truet af udryddelse!

FORKORTELSER og andre underlige tegn og ord

(f)	Betyder frø – sorten formidles som frø.
(v)	Betyder vegetativt formeret sort (knolde, løg, stiklinger).
FS	Betyder Frøsamlerne
FS0000	Nummeret er med til at identificere vores sorter i databasen og på Frølisten, og mindske risikoen for sammenblanding af sorter med næsten identiske navne – men forskellige oprindelser og historier. Vores database indeholder over 800 sorter og findes på Frøsamlernes hjemmeside: https://www.froesamlerne.dk/sortsdatabasen
Accession	Betyder egentlig del af en samling (fx museum, bibliotek, genbank). Vi bruger udtrykket om en indsamlet plante og dens efterkommere, oprettet som en post i vores samling af sorter – i databasen.
HDRA	Henry Doubleday Research Association , det gamle navn på UKs førende økologisk haveorganisation, der nu hedder Garden Organic. Det oprindelige navn stammer fra deres mange medlemsforsøg indenfor økologisk havebrug.
HSL	Heritage Seed Library , den del af Garden Organic, der tager sig af plantegenetiske ressourcer. Dyrker og udsender frø af gamle sorter, fører database, adoptionsprogram m.m.
NGB	Nordisk Genbank, nu NordGen . Forkortelsen står foran deres accessionsnumre.
PØ	Landsforeningen Praktisk Økologi (se mere på www.oekologi.dk)
SESAM	Vores svenske søsterorganisation.
SSE	Seed Savers Exchange , den store amerikanske frøsamler-organisation. Koordinerer frøtilbud blandt mange tusinde medlemmer, fører dokumentering, demonstrationshave, database, frøbutik og online handelsafdeling. Nogle af deres sorter er af nordisk oprindelse, bragt til USA af indvandrere, og NordGen har arbejdet med repatriering af disse.
VIR	Vavilov Research Institute , den russiske genbank i Skt. Petersburg, hvorfra vi har repatrieret flere oprindeligt danske sorter – nogle indsamlet af russerne i 1920'erne, men forsvundet i DK og Norden..

Numre efter hver sort: Medlemsnummeret for den/de frøsamler/e, der udbyder sorten.

Du finder udbydernes navne, mail-adresser og i nogle tilfælde mobilnumre på hjemmesiden under ”**Frø>Vores frø og frølistes>Medlemmernes frøliste**”, når du er logget ind.

**HUSK: Jo flere der dyrker en gammel sort,
jo mindre truet er den af udryddelse!**

SÅDAN ADOPTERER DU

Vi arbejder på at sikre vores sorter ved, at der mindst er 2 adoptanter for hver af de sorter, som Frøsamlerne har et særligt ansvar for (= vores „adoptionssorter“).

- 1** Find den plante, du har lyst til at prøve kræfter med.
- 2** Kontakt koordinatoren for sorten ([find koordinatorene](#) på vores hjemmeside) . Så vil vedkommende sende dig frø eller plantemateriale.
- 3** Husk at der følger forpligtelser med: Ikke kun at afprøve et ”adoptivbarn”, men også at holde dens koordinator informeret om resultatet. Og at melde til denne, hvis du ændrer email, telefon eller adresse – eller opgiver dyrkningen.

Du kan også prøve en sort for at se, om du kan li’ den – og derefter kontakte en koordinator for at blive adoptant.

Som adoptant skal du dyrke sorten til eget brug, tage frø af den, og dyrke den igen. Du er ikke forpligtet til at tilbyde frø på Frølisten, bortset fra nogle sorter, hvor vi er afhængige af adoptanterne for at kunne tilbyde frø til andre. Tal med koordinatoren om det.

Det er vigtigt, at du fortæller koordinatoren, hvis du stopper dyrkningen, så han/hun kan finde en afløser og på den måde sikre sorten. Det gælder også, hvis du alligevel ikke kommer i gang med at dyrke, eller hvis du ikke er glad for sorten. Det er jo svært at passe et „plejebarn“, man ikke selv kan li’.

Koordinatoren for den pågældende plantegruppe vil ofte henvende sig ca. en gang om året for at høre, hvordan det går. Det er vigtigt for os at vide, om vores „back-up“ fungerer, og om der er frø nok til nye adoptanter.

Men du er også velkommen til selv at ringe/maile for at prale med dine resultater.

**Prøv noget nyt
Adoptér en plante**

Indholdsfortegnelse

Introduktion	side	2
Sådan bestiller du frø	side	3
Betaling for Frøsamlerens frø	side	4
Hvad hvis frøene ikke spirer, eller planterne er forkerte i forhold til beskrivelsen?	side	5
Forkortelser og andre underlige tegn og ord	side	6
Sådan adopterer du	side	7
Bladgrønt	side	9
Amarant-familien, Øvrige bladgrønt		
Rodfrugter	side	9
Havrerod, Jordskok		
Løg	side	10
Etageøg, Hvidøg		
Bælgfrugter	side	12
Ært		
Bærbuske	side	12
Brombær		
Frugttræer	side	13
Figen, Æble		
Medicin-, duft og farveplanter	side	13
Kvan, Øvrige medicin-, duft- og farveplanter		
Krydderurter	side	14
Krydderøg, Skærmpflanter, Øvrige krydderurter		
Spiselige sommerblomster	side	15
Aftenstjerne, Katost, Natlys		
Prydplanter	side	16
Sommerblomster, Blomsterøg, Stauder; Øvrige stauder		
Vilde planter	side	18
Potteplanter	side	18
Redaktionsgruppen og info om forsidefotos	side	2☒

BLADGRØNT

Amarant-familien (Amaranthaceae)

Evighedsspinat, Bladbedespinat eller Perpetual Spinach (*Beta vulgaris*) FS0638 Et godt alternativ til spinat. Giver grønt hele sommeren, og i milde vintre også hele vinteren. Sås forår eller efterår. Kaldes også "evighedsspinat" men er en toårig plante, der går i frø andet år og derefter dør.

Oprindeligt fra firmaet Frøposen.

Udbydes af: **9 (f)**

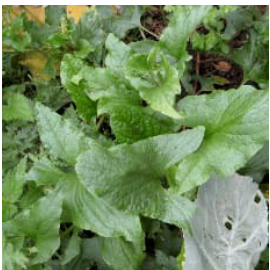
Foto: Meyye Jyhl Petersen

Harres mælde (*Atriplex hortensis*) FS0478 Meget frodig, med lækre, overraskende store, vaflede grønne blade. Blev traditionelt sået sent efterår og får da meget tidligt høstklare blade. Den kan også sagtens sås tidligt om foråret, så den får frost. Oprindeligt meget gammel familiesort fra Sønderjylland (se hele historien i databasen). Adoptionsort.

Udbydes af: **47 (f)**

Foto: Søren Holt med Kirsten Hs hånd

Stolthenriks gåsefod (*Chenopodium bonus-henricus*) FS0056 Flerårig gammel køkkenurt.

Kan anvendes tidligt på sæsonen, og skyder igen i efteråret. Bladene kan bruges som spinat,

blomsterknopperne kan svitses i smør, skuddene kan bruges som asparges. God og kraftig mældesmag.

Forvildet, men sjældent i Danmark. Sår sig selv. Flere oprindelser.

Udbydes af: **9 (f)**

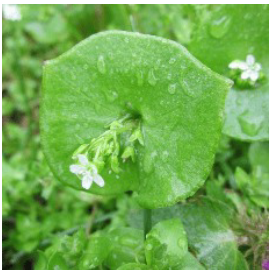
Foto: Merete Juul

Øvrige bladgrønt

Dunkelgrüner vollherziger (*Valeriana locusta*) FS0577 Vårsalat. Sås i august-september og man har i milde vintre salat hele vinteren. Sikker vintersalat i drivhus. Eller kan sås på friland i marts til tidlig forårssalat. Mild med let mynteagtig smag. God i blandede salater.

Oprindeligt FDB-frø.

Udbydes af: **874 (f)**

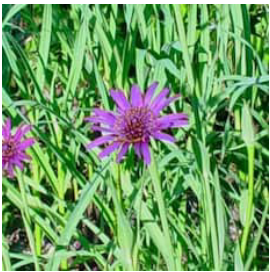
Vinterportulak, almindelig (*Claytonia perfoliata*) FS0455 Toårig, 10-30 cm høj, hvide blomster. Udvikler lysegrønne, kødfyldte runde blade, en af de tidligste planter man kan få glæde af om foråret. Direkte såning april-august. Kan forkultiveres hele året og udplantes, hvis jorden er frostdfri.

Meget vitaminrig, god vintersalat og vinterspinat, fordringsløs og velsmagende. Glemte grønsag. Selvsår vildt, og planter der ikke er udtyndet danner en tyk rodmåtte, der udtørre jorden.

Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Pixabay gratis image

RODFRUGT

Havrerod, Vild dansk (*Tragopogon porrifolium*) **FS0166** Findes kun vildtvoksende i Danmark på Ertholmene, sandsynligvis forvildet fra småhaver ved fæstningen. En tidligere kollega hjembragte nogle få frø fra Christiansø til donoren IH, som hun så har formeret.

Udbydes af: **3905 (f)**

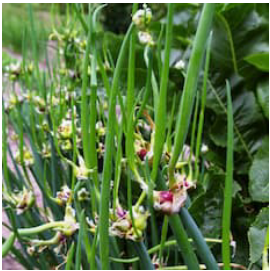
Mettes jordskok (*Helianthus tuberosus*) **FS0775** Store glatte knolde, stort udbytte. Kraftig ikke-blomstrende plante. God til læhegn på åbne jordstykker.

Udbydes af: **5 (v)**

Foto: Mette Juhl Petersen

LØG

Etageløg

Etageløg (*Allium xproliferum*) **FS0472** En flerårig, statelig plante. Med en gruppe etageløg, har man altid løg. I jorden danner den sideløg. Den står med grønne blade i milde vintre og i hvert fald står den med grønne blade længe før purløg, og kan bruges som denne. Om sommeren danner den en masse små løg på toppen af stænglerne. De kan bruges som sylteløg, svitses på panden, bruges i supper og sammenkogte retter eller krydre en kryddereddike. Eller de kan plantes i jorden og udvikle sig til nye planter.

Udbydes af: **9 (v), 47 (v)**

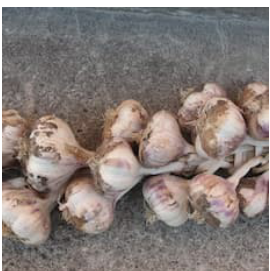
Foto: Anders Bech

Hovin (*Allium xproliferum*) **FS1014** Dette etageløg havde i Norge, og de første år i Danmark, stabilt større yngleknopper end andre etageløg. Størrelsen er dog siden aftaget, og er ikke mere bemærkelsesværdig. Opr. Kari Trætteberg, som bor i Hovin i Gauldal, Norge, august 2011.

Udbydes af: **129 (v)**

Hvidløg

Flettehvidløg

Apoteker (*Allium sativum*) **FS0704** Silverskin type. Gammel dansk hvidløgsort fra landsbyen Holte på Fyn. Blev afsat til apotekerne i Odense. Har været dyrket på samme matrikel i mindst 50 år. Donor beskriver dyrkningen således: ”Jeg har altid dyrket dem på samme måde. I august/september sætter jeg en række store fed mellem de nyplantede jordbær, som jeg laver et nyt stykke med hvert år. Hvidløgene visner ned i august og jeg laver så et par ranker, der tørrer udenfor og senere tages ind. Jeg udvælger så nogle store fed til næste år og sætter dem i jordbærbedet. De er noget af det første, der kommer op til foråret og de svigter aldrig.”

Adoptionsort - kontakt udbyder 96.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: NO Crossland

Slangehvidløg

Rocambole

Ävrö (*Allium sativum*) **FS0720** Rocambole-type (slangehvidløg), med hvide hylsterblade om de enormt store yngleknopper. Ret lave planter som kan få store løg og har rød-brune fed. Yngleknopperne er så store, at de kan anvendes som mindre fed i køkkenet. Løgene aromatiske, men holdbarheden er ikke så god. Oprindeligt fra Misterhults skærgård, hvor den engang groede forvildet, via SESAM. 129 udbyder kun yngleknopper.

Udbydes af: **129 (v), 96 (v)**

Foto: Søren Holt

Rebberg Knoblauch (*Allium sativum*) **FS0009** Rocambole type (slangehvidløg). Denne sort er det hvidløg, der "slanger sig" mest. Det er kommet til Frøsamlerne fra SESAM, men den stammer oprindeligt fra den schweiziske frøsamler-organisation Pro Specie Rara. Sorten blev oprindeligt dyrket på vinbjerget. Adoptionsort.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Anders Bech

Marbled Purple Stripe

Alexandra Smirnoff (*Allium sativum*) **FS0721** Slangehvidløg, Marbled Purple Stripe-type. Ligner Estisk Rød, men har en anden historie. En gang mellem år 1900 og 1910 bragte Alexandra dette hvidløg med fra Skt. Petersborg til Pertunmaa i Finland. Da hun døde, groede hvidløget vildt i hendes kolonihave. Naboerne fandt det år senere mellem ukrudtet, og tog det til sig. De dyrkede det, og delte med andre interesserede gennem Hyötökasviyhdistys (Haveselskabet). Frøsamlerne har fået dette hvidløg via Stephen Barstow i Norge. Kun yngleknopper.

Udbydes af: **129 (v)**

Estisk rød (*Allium sativum*) **FS0010** Slangehvidløg, Marbled Purple Stripe- type. Hele toppen med små yngleløg kan plantes og bliver til en klump små og lidt større hvidløg, der kan høstes løbende det meste af året. Hvis fed lægges efterår får man ret store løg med kun 3-5 fed pr. løg - en fedstørrelse der ikke er social dagen efter. Købt på et marked i Tallin. Adoptionsort. Kun yngleløg.

Udbydes af: **9 (v), 47 (v)**

Foto: Merete Juul

Øvrige slangehvidløg

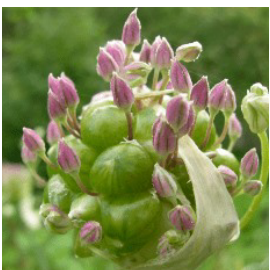
Gazebo Grande (*Allium sativum*) **FS0723** Porcelain type. En klon, der kan blive mandshøj (2m). Kan lave store hvidløg, men er ikke så stabil til det som f.eks. Estisk Rød. Anvendes hvor der ønskes store stærke fed i madlavningen.

Søren Holt fik Gazebo Grande fra Patrick Wiebe i Amsterdam i 2007. Patrick havde fået det som lokalsort fra en frøsamler i Wisconsin, USA. 129 udbyder kun yngleknopper.

Udbydes af: **129 (v)**

Foto: Søren Holt

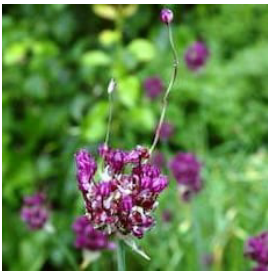
Øvrige løg (Allium arter)

Babington porreløg (*Allium ampeloprasum*) **FS0188** Babington porreløg har en mild hvidløgssmag. Feddene ligner elefanthvidløg. Åben skærm med rosa blomster og mange vårgønne store yngleløg. Ved roden små brune yngleløg (bulbiller) med hård skal. Vokser kun vildt i det vestlige Storbritannien og er sjælden dér. Menes at være en reliktplante efter dyrkning i klostre i det sydvestlige England og Irland. Kun yngleløg udbydes.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Anders Bech

Skovløg (*Allium scorodoprasum*) **FS0563** Vokser vildt i Danmark. En meget smuk løgplante. Kaldtes "Hyrdedrenges krydderi", fordi hyrdedrengene dryssede de små yngleløg ovenpå deres fedtemadder som velmagende pålæg. På toppen af stænglen dannes en kugle med 20-40 små violette yngleløg med mild hvidløgssmag. Disse små løg pilles fra hinanden og kan drysses på en salat eller svitses på panden. I jorden sidder også et lille løg, der kan bruges ligesom skalotteløg.

Udbydes af: **9 (v), 47 (v)**

Foto: Anders Bech

BÆLGFRUGTER

Ært

Slikærter

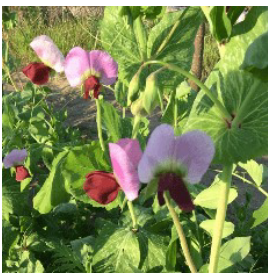

Ohlsens Enkes Pollux (*Pisum sativum*) **FS0976** Fremavlet i Sverige før 1950 ved at krydse sukkerært og marvært. Registreret af Ohlsens Enke i 1952, udgået af handelen i 70'erne. En del af Frøsamlerens "Ærteprojekt", en af OE sorterne, der ikke var opformeret i mange år. Slikært, ca. 150 cm. Enkle hvide blomster og kødfulde, lidt grove, bleggønne, seglformede bælg. Den umodne bælg danner ikke rib og er meget velmagende; saftig, sprød, fin sødme med en dejlig smag af ært. Bælgene plukkes, når de er svulmet op, men før de bliver runde/tykke og udvikler en lille rib. Adoptionsort.

Udbydes af: **3069 (f)**

Foto: NO Crossland

Sukkerærter

Winterkefe eller Winterkefer (*Pisum sativum*) **FS0245** Navnet betyder „vinter-sukkerært“, vistnok på en tysk dialekt. „Kefe“ er ærten og „Kefer“ er ærteplanten. Meget speciel ært, der både kan sås sent om efteråret, omkring eller lidt før først i november og indtil først i januar, og overvintrer en almindelig dansk vinter som små spirer; eller meget tidligt forår. Giver ærter fra midt i maj-først i juni, der er bedst spist som sukkerærter som helt unge, da de med alderen bliver lidt beske/bitre. Anvendelig i madlavningen, store lidt grove men velmagende ærter. Afgjort en god afgrøde for dem der gerne vil have en aktiv jord hele året. Sorten blev doneret i 1998 af Dr. Maria Finck fra Kassel Universitet og har været genstand for et ret omfattende dyrkningsforsøg på Center for Biodiversitet.

Udbydes af: **3690 (f), 3905 (f), 47 (f), 5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

BÆRBUSKE

Brombær

Wilson's Early (*Rubus sp.*) **FS0681** Det er en brombær næsten uden torne, der i væksten ligner et hindbær, mens bærret ligner et lille brombær. Bærer på sidst års skud, der bliver op til 2 m høj. Bærer frugt meget tidligt (masser af modne brombær 15/8), men smagen er desværre lidt kedelig. Familien har fået den af en gammel mand i Beder. Omtalt som en ældre sort af E.P. Roe i 1881 (USA). Adoptionsort - kontakt udbyderen.

Udbydes af: **96 (v)**

Wilson's Early (*Rubus sp.*) **FS0427** Opret brombær, der i væksten ligner hindbær, mens bærret er et lille brombær. Lille plante med få og små torne. Bærrene modner meget tidligt, men er til gengæld ret små. Smagen er ikke imponerende. Indsamlet af nu afdøde frøsamler Sys Karll i en gammel kolonihave i Brede ved Kgs. Lyngby. Omtalt som en ældre sort af E.P. Roe helt tilbage i 1881 (USA). Adoptionsort.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: NO Crossland

FRUGTTTRÆER

Figen

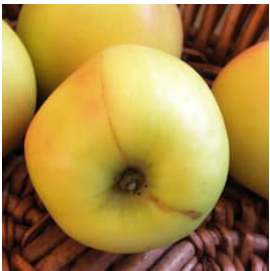

Figen (ukendt sort) (*Ficus carica*) FS0914 Af Brown Turkey-typen. Hårdfør, velegnet til det danske klima. Meget højtydende. Moderplanten vokser frit op ad sydmur (Sønderjylland, medlem nr. 5). Oprindelse: Har haft den som stueplante da jeg boede i lejlighed, navneskiltet var ikke så vigtigt dengang!

Udbydes af: **5 (v)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Æble

Anna Grouleff (*Malus domestica*) FS0457 Har store gul-grønne æbler, der modner gule med en svag rød kind. Sæson: August. Æblerne bliver nemt melede hvis de gemmes. Æblet har god smag - benævnt "gammeldags". Træet er sundt (selvom modertræet er en ældre dame har det ingen sundhedsproblemer). Blomstrer med meget smukke og velduftende rosa blomster. Lokalt æbletræ (frøplante). Navngivet efter den person, der sørgede for, at det blev bevaret.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: NO Crossland

Lisbeth Grouleff (*Malus sp.*) FS0463 Muligvis bare det rødeste paradisæble, med meget store flotte æbler. Har meget spinkel grenbygning. Podekvistene er små, så det svære bliver at finde en meget tynd grundstamme. Frøplante opkaldt efter finder.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: NO Crossland

Villa Pax's Sommeræble (*Malus domestica*) FS0466 Lavtvoksende, sundt. Æblerne modnes i august-september. Frisk og god smag med passende sødme.

Udbydes af: **96 (v)**

MEDICIN-, DUFT- OG FARVEPLANTER

Kvan

Kvan, uden sortsnavn (*Angelica archangelica*) FS0301 Smuk statelig plante, som insekterne elsker. Egentlig toårig, men selvsår sig, så der er rigeligt med nye planter. Skal sås efterår-tidligste forår, da frøene skal have kulde. Blade og stængler kan bruges i snaps, stængler kan kandiseres til bagværk og koges til saft, der er lækker kombineret med rabarbersaft. Men det frarådes at benytte frøene til konsum, og kontakt med planten kan give lysfølsomhed ligesom bjørneklo - så pas på. De udbudte sorter har ingen sikker historie.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Kvan, uden sortsnavn (*Angelica archangelica*) FS0302 Smuk statelig plante, som insekterne elsker. Egentlig toårig, men selvsår sig, så der ofte kommer nye planter. Skal sås efterår-tidligste forår, da frøene skal have kulde. Blade og stængler kan bruges i snaps, stængler kan kandiseres til bagværk og koges til saft, der er lækker kombineret med rabarbersaft. Men det frarådes at benytte frøene til konsum, og kontakt med planten kan give lysfølsomhed ligesom bjørneklo - så pas på.

Udbydes af: **9 (f)**

Øvrige medicin-, duft- og farveplanter

Ambra fra Tåsinge (*Artemisia abrotanum*) **FS0555** Halvbusk med sølvagtige findelte blade. Snapeurt, tidligere brugt som læge- og snapsplante. Lægges i skabe mod møl. Doneret af en dansk udvandrer, nu bosat i Californien, som læste om Frøsamlerne i Danish Immigrant Museums blad (se databasen for hele historien). Stiklinger sendes efter aftale. Adoptionsort.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: Lila Towle

Lægekogleare (*Cochlearia officinalis*) **FS0868** Kaldes også skørbugsurt på grund af det store indhold af C-vitamin. Toårig urt med en skarp smag af peberrod og sennep. Små runde/hjerteformede blade. Sås midtsommer og står grøn hele vinteren. Brug den i salatskålen, til rødbejer og i urtesmør.

Oprindeligt fra Frøposen.

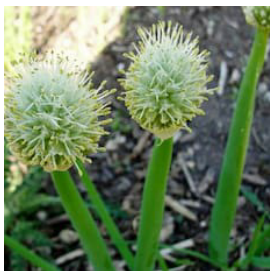
Udbydes af: **9 (f)**

Foto: Anders Bech

KRYDDERURTER

Krydderløg (bladene anvendes) (*Allium* arter)

Pibeløg

Ludmillas (*Allium fistulosum*) **FS0512** Denne stammer fra en privat have i Irkutsk, Sibirien. Den er langt mere variabel end pibeløg plejer at være, ligner nærmest en krydsning mellem pibeløg og Altailøg, som vokser vildt i området.

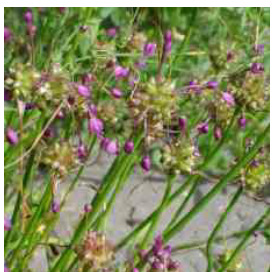
Udbydes af: **47 (f)**

Foto: NO Crossland

Pibeløg uden sortsnavn (*Allium fistulosum*) **FS0560** Sort der oprindeligt er købt i supermarked som purløg (!) Men det er en pibeløg.

Udbydes af: **47 (f)**

Øvrige krydderløg (*Allium* arter)

Kølet løg fra Dalsagercentrets Gartneri (*Allium carinatum*) **FS1324** Også kaldet "Sankt Hans Løg". En lille løgart, 20-25 cm høj, der bruges som purløg. To hylsterblade, hver blomst løftet op over de mange yngleknopper. Blomstrer i juli/august. Oprindeligt fra Dalsagercentrets daværende gartneri i Hirtshals.

Udbydes af: **47 (v)**

Foto: Gitta Olesen

Ramsløg fra Struer (*Allium ursinum*) **FS1166** Sås efterår eller tidlig forår, så frøene får frost. Smuk løgplante, der også grov vildt i DK. Meget rig på C-vitamin. Blade bruges som purløg, og er gode til en pesto. Mild hvidløgssmag. Blomst til at pynte maden med. Nordisk urt.

Udbydes af: **9 (f)**

Skærmpflanter

Hovekørvel (*Anthriscus cerefolium*) **FS0907** Sås flere gange i løbet af foråret og sommeren. Ved såning sidst i august står den grøn hele vinteren. Velegnet til supper, salater og æggeretter. Oprindelse: Frøposen.

Udbydes af: **9 (f), 47 (f)**

Foto: Anders Bech

Moss Curled 2 (*Petroselinum crispum*) **FS1290** En særlig tidlig og hårdfør kruspersille med en fin krusning på bladene. Udbydes af: **9 (f)**

Skotsk lostilk (*Ligusticum scoticum*) **FS0339** På dansk også kaldet "søvnurt". Arten har været anvendt som beroligende middel, men dyrkes nu som krydderurt. Minder om løvstikke i smagen, men alligevel anderledes. To- til flerårig, pæn lille skærmpolte. Kuldekimer, sås om efteråret, eller så tidligt på året, at frøene får frost. Opr. Urtegartneriet. Bemærk: udbydes som frø.

Udbydes af: **9 (v)**

Foto: Anders Bech

Sødskærm, syn. aniskål, spansk kørvel (*Myrrhis odorata*) **FS0815** Kraftig flerårig plante, der dufter af anis. Vil gerne have skygge og fugtig jord. Gror forvildet nogle steder i Danmark. Bladene bruges som kørvel, f.eks. i suppe. De umodne frø har en dejlig smag af lakridsbølsjer. Kan også lægges i snaps. NB: Skal sås i efteråret, det tidlige forår eller kuldebehandles - den behøver en kuldeperiode, helst frost, for at spire. Frøene spirer langsomt. (Udbydernes planter har forskellige oprindelser. Noter for en sikkerheds skyld hvem du modtager frø af, og nævn kilden, hvis du senere vil udbyde).

Udbydes af: **9 (f), 47 (f), 5 (f)**

Foto: Anders Bech

Øvrige krydderurter

Bibernelle (*Sanguisorba minor*) **FS0906** Købt som blodstillende bibernelle, men bestemmelsen af underart usikker. Dekorativ stedsegrøn plante med rød-grønne, næsten kugleformede blomsterstande. God som kantplante. Bladene har en let agurkesmag, anvendes i salater og saucer. Har været anvendt til at stoppe blødninger og som sårheler. Forskellige oprindelser.

Udbydes af: **47 (f)**

Foto: Anders Bech

Løgkarse (*Alliaria petiolata*) **FS0368** Toårig korsblomstrende urt. Bladrosetterne står grønne i den kolde årstid. Tidligere lægeplante. Med NOMA og ny nordisk mad er den kommet til ære igen som en gourmet-grøntsag. Blade og blomster anvendes i salat, eller som drys i stedet for purløg eller persille.

Udbydes af: **9 (f)**

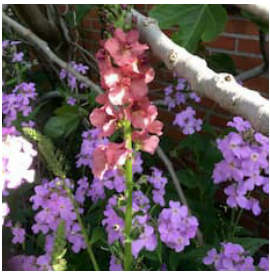

Vinterkarse, langskulpet (*Barbarea verna*) **FS0059** Mørkegrøn bladrosset. To-årig, vintergrøn. Kan høstes en stor del af året. Planten sår sig selv. Forskellige oprindelser.

Udbydes af: **874 (f), 47 (f)**

Foto: Brian Krause

Spiselige sommerblomster

Aftenstjerne, natviol (*Hesperis matronalis*) **FS1017** Smuk velduftende lyslilla blomst, god i flokke i den lidt vilde have, god insektplante. Blomsterne er spiselige og blandt dem, der ligefrem kan sælges til restauranter.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Mauritansk katost (*Malva sylvestris*) **FS0862** Flerårig (men kortlivet). Meget smuk katost med mørke rødviolette blomster. Sås om foråret på blivestedet, foretrækker mager jord og fuld sol.

Kronbladene pynter i en salat. Forskellige oprindelser.

Udbydes af: **47 (f)**

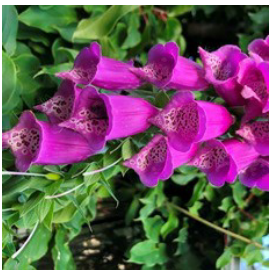
Foto: NO Crossland

To-årig natlys (*Oenothera biennis*) **FS1217** Kaldes også klokken-otte-blomst, da blomsterne springer ud omkring klokken otte om aftenen. En dekorativ gammel haveplante med velduftende, cremegule blomster, 60-100 cm høj. Første år dannes en flad bladrosset og andet år skyder blomsterstænglen op. Frøene er en vigtig kilde til udvinding af gammalinolensyre, der ser ud til bl.a. at kunne forebygge hjerte-/ karsygdomme. Første års rødder blev tidligere brugt som en grønsag (kogt), og de unge blade og skud som salat. Blomsterne kan også spises. Oprindelse: Frøposen.

Udbydes af: **47 (f)**

PRYDPLANTER

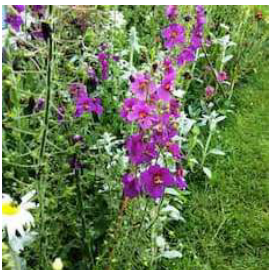
Sommerblomster (1- og 2-årige)

Almindelig fingerbøl (*Digitalis purpurea*) **FS0359** To-årig. Smuk insektvenlig plante i varierende farver fra hvid til pink. Meget giftig. Oprindeligt ikke vildtvoksende i Danmark, men naturaliseret i skovkanter og ryddepladser i skove, især i Midtjylland.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

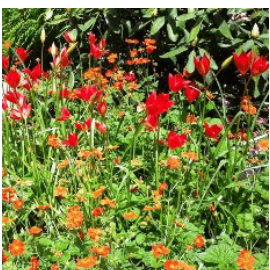

Purpurkongelys (*Verbascum phoeniceum*) **FS1055** God insektplante, smuk i vildt bed.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Petersen

Blomsterløg

Sprengers tulipan (*Tulipa sprengeri*) **FS0955** Botanisk tulipan. Varmt røde blomster på spinkle stilke i maj-juni. Frøformerer villigt. Sås på blivestedet efterår eller tidligt forår, hvis frøene får lidt kulde udenfor eller i køleskabet. Spirer normalt i april. Se flere billeder i databasen.

Udbydes af: **497 (f)**

Foto: AnneMarie Sørensen

Stauder

Spiselige stauder

Kamassia, stor (*Camassia leichtlinii*) **FS1019** Plante i aspargesfamilien (også kaldet prærielilje og stor camas). Ca. en meter høj når den er fuldt udviklet. Blomstrer i Danmark i maj måned, flottest når den får lov til at blive stående samme sted i mange år. Stammer fra USA, gror vildt på den nordamerikanske prærie. Den har været anvendt af en række oprindelige folk og tidlige indvandrere som kilde til kalorier på grund af det store indhold af inulin (ligesom jordskokker). Normalt anvendes dog en anden art, *Camassia quamash*. Hvis man vil anvende løgene til mad skal de langtidsbages i nogle døgn - læs opskrifter på nettet. Ikke afprøvet kulinarisk. Hvis man spiser den uden den meget lange tilberedning, vil den give alvorlige maveproblemer.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: Søren Holt

Stokrose (*Alcea rosea*) **FS1016** Havestokrose er en smuk og nem staude som bier og sommerfugle elsker. Kan med fordel sås direkte ud på voksestedet nu og vil spire næste forår. Min blanding er alt fra cremefarvet over diverse lyserøde/cerise varianter til dyb sortlilla.

Udbydes af: **5 (f)**

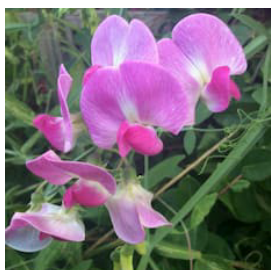

Udo fra Assedrupgård (*Aralia cordata*) **FS0722** Buskformet staude, der hedder Udo eller japansk asparges (dansk navn staudearalie). Meterhøj, med kraftige skud der bliver vedagtige i løbet af sommeren. Skuddene kan spises om foråret, evt. bleges. Uanselige blomster (se billedet i databasen). Hele planten falder sammen ved første frost. Breder sig ved skud fra rhizomet, og kan danne en meget stor bestand. Bedst med megen plads og renholdt jord (eller græsplæne eller lign.) ved siden af. Planten stammer fra Assedrupgård ved Odder, fra den tid hvor ejerens moster, en af de første kvindelige gartnere og planteskoleejere, samlede mange sjældne stauder.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: Søren Holt

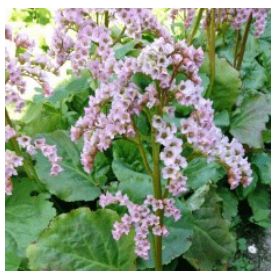
Øvrige stauder

Flerårig fladbælg, staudelathyrus (*Lathyrus latifolius*) **FS0315** Smuk tofarvet staudelathyrus, kraftig klatrende plante, der hurtigt kan dække et helt hegn. Dufter ikke, men god og meget holdbar i buketter. Flerårig.

Udbydes af: **5 (f)**

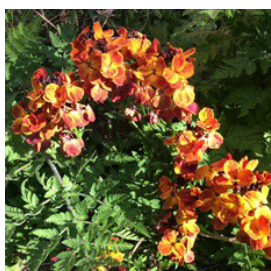
Foto: Mette Juhl Petersen

Kæmpestenbræk fra Nivå (*Bergenia crassifolia*) **FS0708** Almindelig, velkendt staude og medicinplante. Store blade og kødfuld lyserød blomsterstand. Donor beretter: Fra min mormors sommerhushave i Nivå, syd for Humlebæk. Min mor er født i 1923, og kan med sikkerhed huske bedet fra 1930. Hun er sikker på, at bedet blev tilplantet mellem 1925 - 1930. Den kommer muligvis fra et andet bed i haven, for haven blev lagt om i den periode. Min mormor havde kun få husholdningspenge, der også skulle række til den slags, derfor tror jeg ikke hun har købt planten, men fået den.

Udbydes af: **96 (v)**

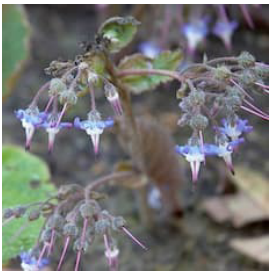
Foto: Søren Holt

Mettes gyldenlak (*Erysimum xcheiri*) **FS1173** Sejlivet smuk forårsblomstrende insektvenlig plante i farvevariationen gul til rustrød. Har været i min have i 15 år.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Trachystemon fra Johan Langes have (*Trachystemon orientalis*) **FS1165** Flerårig rubladet plante. Sjove blå blomster med kronbladene rullet helt bagud. Flotte dybt årede blade. Blomstrer allerede i april og maj, mens bladene er på vej frem. Denne er fundet i Johan Langes have i Søborg ved Frøsamlerens ekskursion i 2011.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: Wikimedia Commons

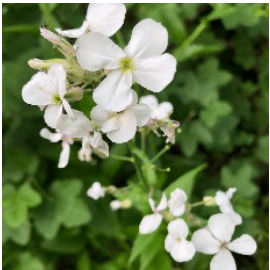
VILDE PLANTER

Mørk kongelys (*Verbascum nigrum*) **FS0373** Gammel lægeplante. 30-60 cm høj. Toårig. Bladene er mørkegrønne med næsten glat overflade. Blomsten gul med violet uldede støvdragere. Samlet i naturen, god insektplante.

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

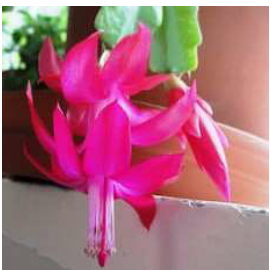

Sæbeurt (*Saponaria officinalis*) **FS1063** Vild plante, 30-90 cm. Flerårig. Har store lyserøde blomster med mange kronblade. Breder sig meget med krybende jordstængler. Har tidligere været brugt som vaskemiddel. Planten er giftig.

Udbydes af: **874 (f), 5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

POTTEPLANTER

Anes oldefars novemberkaktus (*Schlumbergera x buckleyi*) **FS0659** Rød og violet blomst, trivelig. Blomstrer normalt to gange, i november-december og i februar-marts. Vil helst have indirekte sollys og tåler ikke udtørring. Sommerferie udendørs i nordvendt hjørne en fordel. Slægtssort fra Ane Hoffmeyer, hvis farmor fik den til sit bryllup ca. 1915 af sin far, der hed Erichsen og var gartner i Bagsværd. Adoptionsort.

Udbydes af: **96 (v)**

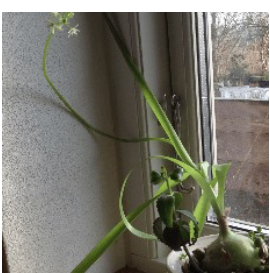
Foto: NO Crossland

Barberkost, Onsbjerg (*Haemanthus albiflos*) **FS0942** Gammeldags stueplante, der trivedes i de gamle stadsstuer med den lavere vintertemperatur. Kan sættes ud i haven omkring grundlovsdag, først i skygge, derefter gerne i sol. Kommer ind når andre sarte planter også tages ind om efteråret. Blomstrer i december-januar. Denne klon får med alderen bredere blade, end det normalt ses. Stammer fra en familie på Samsø, hvor den er arvet fra mor til datter i mange generationer. Adoptionsort, som mangler adoptant. Kontakt koordinator: charlotte.snebaek.poulsen@gmail.com

Udbydes af: **129 (v)**

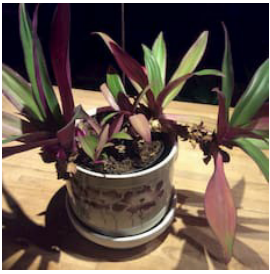
Foto: Søren Holt

Kæmpefuglemælk (*Albuca bracteata*) **FS0429** Stort delvist overjordisk grønt løg, pæn bladplante. Blomstrer ved juletid, og nogle gange også i forsommeren, med diskrete grønligt-hvide blomster i et langt (op til 60 cm langt) aks. På svensk "kæmpestjerneløg" eller "lægeløg". Anvendes ifølge to svenske kilder som lægemiddel ved arddannelser, insektbid og inficerede sår, især i håndværkerhjem. Fra USA er der beretninger om at anvende knuste blade på snitsår og blå mærker.

Udbydes af: **96 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Moses' vugge (*Tradescantia spathacea*) **FS1057** Stueplante, der har været i min familie fra først i 1960'erne, måske længere. Stammer fra tropiske områder i Nord- og Sydamerika. Slægtsnavnet har den fra den engelske plantesamler og kongelige gartner John Tradescant den Yngre (1600-tallet), der bragte den til Europa. Bliver mere markant i farverne ved kraftigt sollys. Adoptanter efterlyses. Kontakt

koordinatør: charlotte.snebaek.poulsen@gmail.com

Udbydes af: **5 (f)**

Foto: Mette Juhl Petersen

Nilgud, mor til tusinde (*Kalanchoe daigremontiana*) **FS1018** Sukkulente, sætter flotte småplanter langs bladene, som falder af og bliver til nye planter. Kaldes også "djævelens ryggrad" og "mexikansk hatplante". NB: Plantematerialet er på størrelse med frø, sendes derfor til frøpris.

Udbydes af: **874 (f)**

Foto: Ulla Hansen

Præstehavre (*Billbergia nutans*) **FS0717** Slægtspotteplante. Planten er ikke vanskelig – overvintres tørt og lidt køligt (den er fra ananas-familien, tropisk). Formeres ved sideskud. Blomsterknop kan anes midt i blomsten. Stammer fra donors bedsteforældres sølvbryllup i 1964. Donor er født dagen efter, og er således jævnaldrende med planten. Hun har haft den siden ca. 1977.

Adoptionsort, som mangler adoptant. Kontakt koordinatør: charlotte.snebaek.poulsen@gmail.com

Udbydes af: **874 (v), 5 (v)**

Foto: Charlotte Snebæk Poulsen

Tunø Rosenknop (*Pelargonium zonale*) **FS0653** Donoren: "Jeg har arvet den fra min mor Esther, der som barn i 1940'erne ofte kom på ferie hos sin mormor på Tunø. Hun husker, at hun så pelargonien i alle vinduerne hos tunboerne. Engang i 1960'erne fik mor et par aflæggere af denne af sin grandtante, og hun har opformeret den lige siden". Den er lidt anderledes end de øvrige rosenknop-pelargonier, foreningen har. Plantemateriale sendes, forhør hos udbyderen om prisen. Adoptionsort, som mangler adoptant.

Udbydes af: **2213 (v)**

Foto: Louise Windfeldt

Yngleblad (*Kalanchoe delagoensis*) **FS1020** Stueplante der er hjemmehørende på Madagaskar. Hedder også "mor til millioner" og "chandelier plant". Sukkulente som sætter småplanter yderst på hvert blad. Får orangerød blomster. NB: Plante- materiale på størrelse med frø, derfor til frøpris.

Udbydes af: **874 (v)**

Foto: Ulla Hansen

Redaktionsgruppen 2023

Alle disse og mange flere har bidraget til Frølisten efterår 2023:

Redaktionsgruppen: Lila Towle, Søren Holt, Rikke Haulund, NO Crossland.

Billedredaktion: Mette Vinther Badenski.

Botanisk korrektur: Søren Holt.

Layout og grafik: Sus Rødgaard (Selve frølisten er maskingenereret fra Frøsamlerens database)

Markedsfrø-gruppen: Karen Bredahl, Merete Juul, Charlotte Poulsen, Mette Sivertsen, Lila Towle

Tak til alle

Forside fotos

Yderst til venstre:

I midten

Yderst til højre:

Lisbeth Grouleff FS0463

Harres mælde FS0478

Estisk rød FS0010

foto: NO Crossland

foto: Søren Holt

foto: Merete Juul